

Ana Ristović
SNEG V ČEVLJIH
Izbrane pesmi

prevedel Uroš Zupan

Sneg u cipelama

*Ne gradi se kuća na zbirnama escajga
mada koja kašika više
ponekad dobro dođe.*

*Ne gradi se kuća na novim zavesama
mada drugačije poglede
s vremena na vreme
treba zakloniti novim platnom.*

*Da bi dom bio dom, između ostalog
treba ti i mnogo toga
čega bi se unapred
odrekao, vrlo rado.*

*Slušaj šta kažu Eskimi:
da bi sagradio dobar iglo
godinama moraš da nosiš
sneg u cipelama.*

*I špenadlu, zaboravljenu
u okovratniku kaputa,
blizu žile kucavice.*

Sneg v čevljih

*Hiša se ne gradi na bešteku,
čeprav kakšna žlica viška
včasih prav pride.*

*Hiša se ne gradi na novih zavesah,
čeprav je treba drugačne poglede
tu in tam
zakriti z novim platnom.*

*Da bi dom postal dom, potrebuješ
tudi veliko tistega,
čemur bi se vnaprej
zelo rad odrekel.*

*Poslušaj, kaj pravijo Eskimi:
če hočeš zgraditi dober iglu,
moraš leta in leta
nositi sneg v čevljih.*

*In buciko, pozabljeno
v ovratniku plašča,
blizu vratne arterije.*

Paund pruža prst

Ovo je hotel za pesnike
od kojih je odustala poezija.
Višečasovni trening tišine
pružaju male sobe s pogledom
na apokaliptični pejzaž.

Katalog bogova deli se na recepciji.
Džepna filozofija već za obedom.
Citati – na zavesama, spremni da
od trulog zelenila odmore magleni pogled.
Tetoviranje ožiljaka – u podzemlju
gde i imaginarna biografija.

U krovnom bazenu opatice
bište perje onemoćalim labudovima.
I pre no pesnik vidi, u mantije skupljaju
sitan izmet sa dna
i umesto njega seju hamburg grožđe.

U podrumskim zamrzivačima, dremaju vek-dva
mrtve drage spremne za iznajmljivanje.
Ako poeta od gole iluminacije u hladu
navuče tuberkulozu – za pesničku smrt
i to je dostojan ulog.

Pound ponuja prst

To je hotel za pesnike,
ki se jim je poezija odrekla.
Majhne sobe z razgledom
na apokaliptično pokrajino
nudijo večurni trening tišine.

Na recepciji delijo katalog bogov.
Žepna filozofija že pri prvem obroku.
Citati so na zavesah,
da se od gnijočega zelenja
odpočije zamegljen pogled.
Tetoviranje brazgotin
je v podzemlju in skupaj z njim
izmišljena biografija.

V bazenu na strehi opatinje
pulijo perje obnemoglim labodom.
In še preden pesnik to vidi, v talarje zbirajo
majhne iztrebke z dna
in namesto njih sadijo hamburško grozdje.

V podzemnih zamrzovalnikih dremajo stoletje ali dve
mrtve drage, pripravljene za oddajo.
Če pesnik zaradi čistega razsvetljenja na mrazu
zboli za tuberkulozo – je za pesniško
smrt tudi to spodoben vložek.

Sa bioskopskog platna mrtvi Paund
podiže ruku tanku kao viljuška
i jednom po jednom laureatu zabija
drhtavi prst u oko.

Kada is cure suviše vode
svaka zenica može biti crna cev
preko koje jedna mitologija pod stečajem
motri na drugu.

Najuspešnijima sleduju kavezi
od lažnog, topljivog čelika
i nalog usure
u Aleksandrijskoj biblioteci.

Kao prozori u poznu jesen
muze se mute od daha pesnika
koji ne poznaju distancu:
spoj sa svetom uvek traži pruženu ruku
koja se odmara
na oštrici probijenog stakla.

Na večernjim časovima uče se
da se osećaju posthumno:
jedan drugog uzimaju u usta
s oprežnošću i ustezanjem
kao hostije.

Na filmskem platnu mrtvi Ezra Pound
dviguje roko, tanko kot vilice,
in lavreatom drugemu za drugim
potiska drhteči prst v oko.

Ko odtečejo odvečne vode,
je vsaka zenica lahko črna cev,
skozi katero mitologija v stečaju
preži na drugo mitologijo.

Najuspešnejšim pripadejo kletke
iz lažnega, topljivega jekla
in zapoved za izterjavo oderuških obresti
v Aleksandrijski knjižnici.

Kot okna ob pozni jeseni
postajajo muze motne od dihanja pesnikov,
ki ne poznajo razdalje:
stik s svetom vedno zahteva iztegnjeno roko,
ki počiva
na ostrini razbitega stekla.

Na večernih urah se učijo,
kako se počutiti posmrtni:
in drug drugega pazljivo
in zadržano jemljejo v usta
kot hostije.

Viva Chile

Ovo su mirna vremena:
prethodne noći vodili smo ljubav
slušajući čileanske revolucionarne pesme,
dubeći rov u postelji, rasklapajući
i sklapajući tela
poput dve nepodmazane puške.

I kao zategnuta kičma na čaršafu
i igla gramofona činila je isto
dubeći krivu putanju ploče
koju krišom, preko američke granice
davno donese tetka, tad devojka
u izbledelom džinsu i sa parfemom Pačuli
pod resicom uha...

Sedamdeset i treće, kad ubijen je Aljende.

Da slažem ne mogu:
preko tvog ramena kao preko glatke ivice
broda koji klizi u neizvesnu plavet
cele noći posmatrala sam ih žudno –
svu petoricu sa omota ploče.

Viva Chile

To so mirni časi:

prejšnjo noč sva se ljubila
in poslušala čilske revolucionarne pesmi,
dolbla sva rov v postelji, razstavljajoč
in sestavljajoč telesi
kot nepodmazani puški.

In kakor zategnjena hrbtenica na rjuhi
je igla gramofona počela isto,
dolbla je zavito brazdo plošče,
ki jo je teta, takrat še dekle
v zguljenem džinsu in s parfumom Patchouli
pod ušesno mečico, pretihotapila
čez ameriško mejo ...

Triinsedemdesetega, ko je bil ubit Allende.

Ne morem lagati:

čez tvojo ramo kot čez gladek rob
ladje, ki drsi v negotovo modrino,
sem jih celo noč poželjivo gledala –
vso peterico z ovitka plošče.

Taj bend za samo jednu sezonu:
„INTI ILLIMANI“ –
lica osenčena bradom i piramide tela
pod tamnim pončom
poput kupa kojima se gase sveće
već utonule u čirake.

Njihovi glasovi, nalik monaškim,
slavili su nevidljivo i nepostojeće
pet stihija –
ukrštajući se sa našim disanjem
kratkim i užurbanim
kao da grabimo vazduh
koga ćemo imati samo još te noći
i nikad više.

„Žene više daju a manje traže
u vreme revolucija“, rekao si kasnije
dok ležasmo podeljeni na postelji:
kao dovršene mape.

I nad nama rastao nepoznat nam svet,
sasvim nov, koji ne boluje od uzaludnosti...

U toj, najtamnijoj noći, Mesec
što je dostigao puninu
bio je samo svetli kamen koga je odbacio Sizif
okrenuvši se drugačijoj mudrosti.

Ta bend za eno samo sezono:
INTI-ILLIMANI –
obraze, osenčene z brado, in piramide teles
pod temnim pončom,
kot stožci, s katerimi se ugašajo sveče,
ki so že potonile v svečnike.

Njihovi glasovi, podobni glasovom menihov,
so slavili nevidno in neobstoječe,
pet stihij –
prepletali so se z najinim dihanjem,
kratkim in pospešenim,
kot da hlastava za zrakom,
ki ga bo dovolj samo še za to noč
in potem nikoli več.

»V obdobju revolucij ženske zahtevajo manj
in dajejo več,« si rekel kasneje,
ko sva kot dokončana zemljevida
ležala vsak na svoji strani postelje.

Nad nama pa je rasel neznani svet,
popolnoma nov, ki ne boleha za odsotnostjo smisla ...

V tej najtemnejši noči
je bila polna luna
samo svetli kamen, ki ga je odvrigel Sizif,
ko se je obrnil k drugačni modrosti.

Lajbnic

Dan i noć, noć i dan
putujemo ka Sloveniji:
u malom autobusu, među nama
tišina raste
kao grad otcepljen od zemlje i sveta.

Još uvek neznanke, kao dve
lenje muve, sklopčane
svaka uz svoj prozor –

Ona, mala starica, Maruška možda –
u krilu drobi keks, marke
„Lajbnic“
kao da monadu od monade iznova deli
i smeši se, zureći u mrak
svetu što je još uvek
najbolji od svih ...

Ona, što poznaje harmoniju –
Maruška, Blažka, Mojca možda.

U svom krilu drobim poeziju
pod slabim svetlom, na lošem drumu
list po list, reč po reč i čujem:
Srečko Kosovel odriče se sreće
jer svaka lepota deo je bola.

Leibniz

Dan in noč, noč in dan
v majhnem avtobusu
potujeva proti Sloveniji, med nama
raste tišina
kot mesto, ki se je odcepilo od države in sveta.

Še vedno neznanki, kot
dve leni muhi, pritisnjeni
vsaka ob svoje okno –

Ona, majhna starka, mogoče Maruška –
v naročju drobi keks znamke
Leibniz,
kot da bi monado ponovno ločevala od monade,
strmi v mrak
in se smeje svetu, ki je še vedno
najboljši od vseh svetov ...

Ona, ki pozna harmonijo –
Maruška, Blažka, mogoče Mojca.

Jaz v svojem naročju drobim poezijo,
v šibki svetlobi, na slabi cesti,
stran za stranjo, besedo za besedo in slišim:
Srečko Kosovel se odpoveduje sreči,
kajti vsaka lepota je del bolečine.

Nad stihovima
nema opravdanja za Boga
i monade što ih šalje
nikad ne stižu do zemlje:
kao varljiv sneg ispare
u prvom sloju neba.

U mom krilu, knjiga pesnika
čije ime unapred se odreklo
harmonije sa srcem i dušom.

Dan i noć, noć i dan
putujemo ka Sloveniji,
ona i ja, još uvek neznanke ...

I čitav svemir ljulja nam se
na kolenima
kao da bi da se odvoji od usnulog Boga
i traži saučesništvo
šapćući nam nežno, na uho:
„Braća smo, po ocu ...“

Nad verzi
ni opravičila za Boga
in monade, ki jih pošilja,
nikoli ne dosežejo zemlje:
kot varljiv sneg izparijo
že v prvem sloju neba.

V mojem naročju je knjiga pesnika,
čigar ime se je vnaprej odreklo
harmoniji s srcem in dušo.

Dan in noč, noč in dan
potujeva proti Sloveniji,
ona in jaz, še vedno neznanki ...

In celotno vesolje se nama ziba
na kolenih,
kot da bi se rado odcepilo od zaspalega Boga,
saj hoče biti zaveznik,
ko nama nežno šepeta na uho:
»Bratje smo, po očetu ...«

Mišima

Iz večeri u več, majka čita
Kodeks samurajskih veština:
svako novo jutro je belina tela
koju otkrije
rastvoreni crni kimono –
vrh sečiva treba zabosti
što dublje.

Sa danima se nositi
kao sa bliskom kožom uvek spremnom
na sepuku.

Kraj uzglavlja, umesto Biblije
držati Mišimu čije korice
sliče kutiji od lipovih daščica.

Iz njih i najtužniju istinu
birati pažljivo prstima, kao da je
trešnjin cvet
kome se ritualno, dva mala demoni –
demon sećanja i demon zaborava
klanjaju u isto vreme.

Mišima

Sleherni večer mati bere
Kodeks samurajskih veščin:
vsako novo jutro je kot belina telesa,
ki jo odkrije
razprt črn kimono –
vrh rezila je treba zariniti
čim globlje.

Se spopadati z dnevi
kot z bližnjo kožo, vedno pripravljeno
na sepuku.

Ob vzglavju namesto Svetega pisma
imeti Mišimovo knjigo, katere platnice
spominjajo na škatlo iz lipovih deščic.

Iz njih je treba tudi najbolj žalostno resnico
pazljivo izbirati s prsti, kot da je
češnjev cvet,
ki se mu ritualno in sočasno klanjata
dva majhna demoni –
demon spomina in demon pozabe.

Iz večeri u več, majka izučava
samurajske tajne: pred spavanje
mesta u knjizi obeležava iglom
skliznulom niz probuđeni vulkan
raspletene punde.

Samo ona zna: postoji
još jedan, nepisani zakon koji kaže
da su godine zavesa od papirnih ptica
kroz koju se treba provući
očuvavši tišinu,
a pogrešnim rečima i suvišnim dahom
ne zaljuljati nijednu.

Podneti samo
blagi šum malih krila
za leđima.

Sleherni večer mati preučuje
samurajske skrivnosti: pred spanjem
pasuse v knjigi označi z iglo,
ki je zdrsnila po prebujenem vulkanu
razpletene fige.

Samo ona ve: obstaja
še en, nepisan zakon, ki pravi,
da so leta zaveses iz papirnatih ptic,
skozi katere se je treba prebiti
čisto po tiho
in jih z napačnimi besedami in odvečnim dihom
nikoli ne zanihati.

Prenesti samo
blagi šum majhnih kril
za hrbtom.

Lingua franca

Po povratku sa nudističke plaže
u hladu sobe prelistavam
Noama Čomskog –
u pauzama između teže shvatljivih termina
posežem za melemom kiselog mleka
i pomišljam:

nudistička plaža je idealni prostor
da telo posmatraš
kao ovaploćeni jezik...

Gde svi su nagi, drugačije je:
najednom toliko muškaraca
koji među nogama čuvaju
oborene mikrofone
i toliko žena kojima pod trbuhom
miruje mali, tamni disk
kao long-plejka od četrdeset pet obrtaja
koja nikako da se zavrti...

Toliko dobrih prenosnika zvuka
na nudističkoj plaži, a niko
ni glasa da pusti: retkost je
podignuti mikrofon u hladu
i to su obično glasnogovornici
brbljivci, bukači –

Lingua franca

Po vrnitvi z nudistične plaže
v hladu sobe prelistavam
Noama Chomskega –
v premorih med teže razumljivimi pojmi
sežem po balzamu iz kislega mleka
in pomislim:

nudistična plaža je idealen prostor,
kjer telo opazuješ
kot utelešen jezik ...

Kjer so vsi goli, je drugače:
naenkrat toliko moških,
ki med nogami varujejo
spuščene mikrofone,
in toliko žensk, ki jim pod trebuhom
miruje majhen, temen disk,
kot plošča na petinštirideset obratov,
ki pa se nikakor ne zavrti ...

Toliko dobrih nosilcev zvoka
na nudistični plaži, a nihče
ne spusti niti glasu: prava redkost
je dvigniti mikrofon v senci,
in še to ponavadi počnejo glasni
blebetači, bahači –

A ploče se na suncu pregrevaju i tope
i igla preskače
ponavljajući isti ton sve do prvog mraka.

Između tela i govora, vidiš
kako čudna nesaglasnost raste,
nesporazum caruje
pod krunom od razjarenog Sunca.

Nag čovek među nagima
prvi put ne zna šta da radi
sa svojim posebnim delovima:

to je kao sa rečju koju
prvi put izgovara naglas –
i lako prevaljena preko usana
kao da je tuđa.

Plošče pa se na soncu pregrevajo in topijo
in igla preskakuje,
ponavljajoč en in isti ton,
dokler se ne stemni.

Vidiš, kako med telesom in govorico
raste neko čudno nesoglasje,
kako kraljuje nesporazum
pod krono razjarjenega Sonca.

Gol človek med golimi ljudmi
prvič ne ve, kaj bi počel
s svojimi posebnimi deli:

to je kot z besedo,
ki jo prvič izgovori na glas –
in ta lahko zdrsne čez ustnice,
kot bi bila tuja.

Oko nule

Nezavisne smo žene.
U iščekivanju nove ljubavi
dišemo astmatično. Hranimo se pilulama
neispunjenih obećanja. Tonemo u mutne snove.
Dvadeset i četiri časa bolno vodimo ljubav
sa migrenom
i opraštamo joj jer je ženskog pola.

Nezavisne. Svojim muškarcima
kuvamo jela kojima su nas naučili
njihovi prethodnici.
Makarone u obliku klitorisa.
Kečap što klizi kao menstrualna krv
i obećava samo lizanje tanjira.
Al' još uvek verujemo u trijumfalne kapije
koje rastu između postelje
i kuhinjskog stola.

Puštamo im muziku koju smo slušale
pri gubljenju nevinosti i devojaštva.
Među zavodljivim vešom
setno čuvamo primerke
sa nevidljivim tragom prethodnih spermi.
Njišemo bedrima kao da okrećemo mlin:
posle izvesnog vremena curi
još samo lepljiva žuč.

Okrog ničle

Neodvisne ženske smo.
V pričakovanju nove ljubezni
astmatično dihamo. Hranimo se s tabletami
neizpolnjenih obljub. Tonemo v motne sanje.
Štiriindvajset ur se boleče ljubimo
z migreno
in ji oproščamo, ker je ženskega spola.

Neodvisne. Svojim moškim
kuhamo jedi, ki so nas jih naučili
kuhati njihovi predhodniki.
Makarone v obliki klitorisa.
Paradižnikovo mezgo, ki drsi kot menstrualna kri
in obljublja le lizanje krožnika.
Toda še vedno verjamemo v slavo loke zmage,
ki rastejo med posteljo
in kuhinjsko mizo.

Predvajamo jim glasbo, ki smo jo poslušale
med izgubljanjem nedolžnosti in deklišтва.
Med zapeljivim perilom
otožno hranimo primerke
z nevidno sledjo prejšnjih sperm.
Zibamo se v bokih, kot bi vrtele mlin:
po določenem času se cedi
samo še lepljiv žolč.

I kažemo, da ne verujemo više
u zajednički vazduh
koji se može deliti između usta i usta,
a sve češće ostajemo bez daha.

I kažemo, da centrifugu veš-mašine
koristimo samo kada se na njoj
može odigrati dobar snošaj.
A u program pretpranja i ceđenja
sve češće, umesto rublja, ubacujemo
parče po parče svoje istanjene kože.

Nezavisne žene. Cenzurišemo
svoje odveć meke reči.
Podupiremo reviziju osećanja i teoriju
po kojoj je prvo nastala nedužna Eva,
a Adam zagrizao otrovnu jabuku
jer je pozeleo da mu Bog
od zmije stvori još dva falusa:
mislio, jadničak, da mu jedan
dovoljan neće biti.

Nezavisne, kažemo, više no ikad.
A u osamljenim noćima, u usku vulvu
spuštamo svoj čudesni prstić sve češće
kao da ubacujemo metak u puščanu cev
koja opaliti neće.

In pravimo, da ne verjamemo več
v skupni zrak,
ki se lahko deli od ust do ust,
a pogosto ostajamo brez sape.

In pravimo, da centrifugo pralnega stroja
uporabljamo samo,
kadar se na njem lahko zgodi dober seks.
V program predpranja in ožemanja
pa vse pogosteje namesto perila mečemo
kos za kosom svoje stanjšane kože.

Neodvisne ženske. Cenzuriramo
svoje premehke besede.
Podpiramo revizijo občutkov in teorijo,
po kateri je najprej nastala nedolžna Eva,
Adam pa je ugriznil v strupeno jabolko,
ker si je zaželel, da mu Bog
iz kače ustvari še dva falusa:
ubožec je mislil, da mu eden
ne bo dovolj.

Neodvisne, rečemo
večkrat kot kadarkoli prej.
V samotnih nočeh pa v ozko nožnico
vse pogosteje potiskamo svoj čudežni prstek,
kot da bi vstavljale naboj v cev puške,
ki se ne bo nikoli sprožila.

I smešimo se, s tugom, u snu bez snova.
I ruka je na sigurnom, dok kruži
oko meke nule.

In se žalostno smejimo v spanju brez sanj.
Roka pa je na varnem, medtem ko kroži
okrog mehke ničle.